

เล่าเรื่อง หัวเมืองใต้ จากกรือเซะถึงปัตตานี

รวีวรรณ ขำพล¹

ผู้แต่ง

พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ

ชื่อเรื่อง

เล่าเรื่องหัวเมืองใต้ : จากกรือเซะถึงปัตตานี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

วิยดาร์ตัน อูไร

ฉบับพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ 1

ข้อมูลการพิมพ์

กรุงเทพฯ : วันเวลาด์, 2547

จำนวนหน้า

288 หน้า แผนที่ ภาพประกอบ

ISBN

974-92386-8-0

ราคา

225 บาท

ผู้เขียนได้เรียบเรียง “เล่าเรื่องหัวเมืองใต้ : จากกรือเซะถึงปัตตานี” เพื่อเล่าเรื่องหัวเมืองในภาคใต้ที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนาน เมืองตานีหรือปัตตานีเป็นดินแดนแห่ง

อารยธรรม มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ที่ควรแก่การศึกษาและเรียนรู้อย่างยิ่ง

¹ บรรณารักษ์ ๓ ฝ่ายหอสมุดหอสมุดฯ ออฟไลน์ คณะมนุษยศาสตร์ สถาบันวิจัยประชากร

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งเป็นบทๆ ประกอบด้วย เส้นทางวัฒนธรรมทะเลใต้ เมืองท่าโบราณที่ปักยี่ได้ อิสลามกับหัวเมืองใต้ หัวเมืองใต้ จากจดหมายเหตุจีน ดินแดนมะละกาของชาวมลายู ตำนานเมืองปัตตานี เชื้อสายพระยาแขกเจ็ดเมือง เล่าเรื่องเมืองปัตตานี ประวัติการเมืองปัตตานี นางพระยาเมืองปัตตานี เรื่องปืนใหญ่เมืองปัตตานี ผลจากสนธิสัญญาบาวริง อิทธิพลอังกฤษทางหัวเมืองใต้ ตลอดจนเรื่องมิตีวัฒนธรรมปัตตานี นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เล่าเรื่องสถานการณ์ในภาคใต้ไว้อย่างคร่าวๆ เพื่อให้เห็นปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีมาตั้งแต่อดีต

ผู้อ่านหลายท่านคงเคยได้ยินที่มาของชื่อเมืองตานีหรือเมืองปัตตานีมาบ้างแล้ว หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมตำนานและความเชื่อ ซึ่งเป็นที่มาหลากหลายความหมาย ในหัวข้อ “สืบชื่อ เมืองตานี ปาดานี และปัตตานี” ขอยกตัวอย่างบางตำนานและความเชื่อ ดังนี้

- ตานี เป็นคำที่มาจากคำมลายู คือ ปะตานี หมายถึง ชาวนา ด้วยเป็นพื้นที่มีชาวนาปลูกข้าว เป็นอยู่ข้าวอยู่นานแล้ว สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระนิพนธ์เล่าว่า “ตานี แปลว่า นา และปะตานี แปลว่า ชาวนา ทำให้รู้สึกขึ้นว่าแต่ก่อนเรียก ปัตตานี ว่าเมืองตานี นั้นก็ไม่ผิด”
- ตานี มาจากคำอาหรับว่า “ปะฏานี”

(ปะฏานี) หมายถึง นักปราชญ์ ซึ่งในสมัยแรกนั้นชาวเมืองมีความสนใจศาสนาอิสลามและใช้ภาษาอาหรับ มีนักปราชญ์คนหนึ่งชื่อ ชัยค อะหมัด อัล-ปะฏานี ชาวเมืองตานี และเป็นคนแรกที่คิดและวางหลักเกณฑ์ตัวอักษรภาษามลายูให้ได้มาตรฐาน เพื่อใช้แต่งตำราภาษาอาหรับได้ถึง 6 เล่ม จึงเรียกเมืองนักปราชญ์ผู้นี้ว่า เมืองฏานี เป็นเมืองที่ปะฏานี (นักปราชญ์) พำนักอยู่

- เมืองตานี มีเรื่องเกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน เรื่องตามช้าง กล่าวคือ พระกุมารให้พี่น้องทั้ง 5 คน คือ นายยัง (โตะหยัง หรือพีเถร-พิเทน) นายอ่อน (โตะอ่อน) นายมอญ (โตะหมอน) นายแก้ว (โตะแก้ว) และนางเลือดขาว (คนละเรื่องกับนางมาซูรีที่เกาะลังกาวิ) ช่วยออกติดตามช้างเผือก แล้วพี่น้องทั้ง 5 คนได้พบรอยเท้าช้างปรากฏอยู่บนหาดแห่งหนึ่ง แล้วพากันร้องเรียกว่า ปะตานี (เรียกว่า หาดนี้แหละ) จึงพากันเรียกว่า ปะตานี ต่อมา

หนังสือเล่มนี้แม้เป็นเรื่องเล่า แต่ก็นับว่าเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ได้ดีเล่มหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมและวิเคราะห์ในบางส่วนเพื่อทำความเข้าใจตรงกัน นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เห็นเรื่องราวสำคัญที่เคยมีในอดีต

